

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3110/2016. (VI. 3.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv.II.10.557/2014/5. számú közbenső ítétele alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó szociális szolgáltató és gyermekjóléti intézmény jogi képviselője útján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő.
- [2] Az indítványozó a csatolt meghatalmazással igazolt jogi képviselője útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt terjesztett elő a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv.II.10.557/2014/5. ítétele alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [3] Az indítványozó intézménnyel szemben munkaügyi per – közalkalmazotti jogviszony jogellenes megszüntetése tárgyában – volt folyamatban. Az elsőfokú bíróság a felperes munkavállaló keresetét elutasította, a másodfokú bíróság részíteletében az elsőfokú bíróság ítéletét a rendkívüli felmentés jogszerűségének megállapítása és jogkövetkezményei, valamint a nem vagyoni kártérítés tekintetében helybenhagyta. A Kúria az indítványozó által sérelmezett közbenső ítéletében a másodfokú részítelet azon rendelkezését, amellyel az elsőfokú bíróság felperes munkavállaló keresetét elutasító ítéletét a rendkívüli felmentés jogszerűségének megállapítása és jogkövetkezményei tárgyában helybenhagyta, valamint a perköltség viselésére vonatkozó rendelkezéseket hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróság ítéletét ebben a részében megváltoztatta és megállapította, hogy az indítványozó rendkívüli felmentése jogellenes volt. A jogellenes rendkívüli felmentés jogkövetkezményei tekintetében az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.
- [4] A Kúria az indítványozó által támadott közbenső ítétele indokolásában megállapította, hogy a jogerős ítélet jogszabálysértően döntően azt értékelte a felperes munkavállaló terhére, hogy nem vette fel családgondozó munkakörben a munkát és ebben a körben nem működött együtt munkatársaival. Ugyanakkor a korábban eljáró bíróságok nem foglaltak állást abban a perdöntő kérdésben, hogy a családgondozó munkakörre – a felperes munkavállaló aláírása és hozzájárulása hiányában – a felek között létrejött-e érvényes kinevezés-módosítás. Nem értékelte továbbá a törvényszék azt a bizonyított tényt sem, hogy a felperes munkavállaló a családgondozói munkakörre tett indítványozói ajánlatot nem fogadta el, azt többször visszautasította. A felperes munkavállaló ezért helytállóan hivatkozott arra az alkalmazandó jogszabályhelyre, mely szerint a felek a munkaszerződést (kinevezést) közös megegyezéssel módosíthatják, amelyre azonban a rendkívüli felmentés időpontjáig nem került sor. Érvényesen létrejött kinevezés-módosítás hiányában – mutat rá a Kúria – felperes munkavállalót az egyoldalúan meghatározott munkakörben munkavégzési kötelezettség nem terhelte, a rendelkezésre állási kötelezettségnek pedig a perbeli adatok szerint eleget tett. A Kúria közbenső ítétele tartalmazza azt is, hogy a rendkívüli felmentésben foglalt munkamegtagadás tényét a bizonyítási eljárás adatai nem támasztják alá. Igaz ugyan – állapítja meg a Kúria -, hogy felperes munkavállaló 2012. szeptember 26-ai távollétére, bár kezdeményezte, de a munkáltatótól engedélyt nem kapott, azonban a kérelmére történt tényleges válasz hiányában és az előzményeket figyelembe véve ez a megállapítható kötelezettségszegése önmagában nem tekinthető olyan jelentős mértékűnek, amely megalapozta volna az indítványozó alkalmazott intézkedését.
- [5] Végezetül a kúriai ítélet rámutat arra, hogy a rendkívüli felmentésben foglalt, az eljáró bíróságok által értékelt munkamegtagadás érvényes kinevezés-módosítás hiányában nem volt megállapítható, a felperes munkavállaló rendelkezésre állási kötelezettségének pedig megállapíthatóan eleget tett, önmagában egynapos, engedély nélküli távolléte a legsúlyosabb indítványozói intézkedést jogszerűen nem alapozta meg.

- [6] 2. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő alkotmányjogi panaszát. Álláspontja szerint a panasszal támadott kúriai döntés sérti az Alaptörvény I. cikkét, a XII. cikk (1) bekezdését, a XVII. cikk (1) bekezdését, a XXVIII. cikk (1) bekezdését és 28. cikkét. A panasz indokolásában állítja, hogy a Kúria megalapozatlanul foglalt állást abban a kérdésben, hogy a felperes munkavállalónak joga volt-e a családgondozói munkakörben való munkavégzést visszautasítani, döntése meghozatalakor figyelmen kívül hagyta a társadalmi célok által meghatározott munkavállalói együttműködési kötelezettséget akkor, amikor a törvényi szabályokat abból a szempontból értelmezte, hogy a felperes munkavállaló megvalósította-e a rendkívüli felmentés alapjául szolgáló tényállást. Megítélése szerint a Kúria a jogszabályok értelmezésével az Alaptörvény megsértésével jutott arra az álláspontra, hogy – törvényi előírás hiányában – a munkáltató intézkedéséhez szükséges a közalkalmazott beleegyezése is. Nézete szerint a Kúria figyelmen kívül hagyta egy korábbi ügyben hozott érdemi határozatához kapcsolódó jogerő hatást is. A Kúriának a felülvizsgálati ügy kapcsán – állítja az indítványozó – felperes munkavállaló kérelmét el kellett volna utasítania, mivel a családgondozói munkakörben való munkamegtagadás ténye lehetett volna csak a vizsgálendő kérdés.
- [7] 3. Az Alkotmánybíróság főtítkára hiánypótlásra hívta fel az indítványozót. Ebben a főtítkár tájékoztatta az indítványozót, hogy a beadványa nem tartalmaz kellő alkotmányossági szempontú indokolást a tekintetben, hogy a támadott kúriai döntés az Alaptörvényben biztosított jogait mennyiben és miért sérti. Felhívta az indítványozó figyelmét arra is, hogy az indokolásnak célszerű kiterjednie az Alaptörvénynek az alkotmányjogi panaszban hivatkozott valamennyi rendelkezésére.
- [8] Az indítványozó az alkotmányjogi panasz kiegészítésében rámutat arra, hogy a kúriai ítélet megsemmisítésére irányuló indítvány „alapvetően a bíróság tisztességes eljárásának” a hiányát kifogásolja. Az indítványozó szerint a bíróság tisztességes eljárásához való joga nem érvényesült a Kúria alkotmányjogi panasszal támadott ítélete tekintetében. Ezt az indítványozó részben arra alapítja, hogy a Kúria ügyében eljáró tanácsa nem vette figyelembe „a saját – korábban másik tanács [Kúria I.Mfv. tanács] által hozott – döntésével, a felülvizsgálati eljárásban is jogerőre emelt bírósági határozatokban foglaltakat [...] az alkotmányjogi panasszal támadott, Kúria által hozott Mfv.II.10.557/2014/5. sorszámú közbenső ítéletének meghozatala során”. Ezt követően az indítványozó részletesen ismerteti az ügyben álláspontja szerint releváns tényeket. A kiegészítésben az indítványozó állítja, hogy a Kúria a döntése meghozatalakor nem vette figyelembe azokat a jogszabályokat, amelyek előírást tartalmaznak a közalkalmazott közalkalmazotti jogviszonyból származó kötelezettségei teljesítésére, továbbá amelyek a közalkalmazott munkavégzését írják elő.
- [9] Másrészt a Kúria jogalkalmazása során a Nemzeti Hitvallásban foglalt elvek alkalmazására sem került sor. E tekintetben a Kúriának a jogszabályok értelmezése során a döntése meghozatalakor a „hűség” körében figyelembe kellett volna vennie, hogy felperes elmulasztotta ezen érték figyelembe vételét, amikor a munkavégzést megtagadta. A hűség körében lett volna értékelhető az a tény, hogy felperes több mint 10 éve állt már az alperes alkalmazásában, mint magasabb vezető és ilyen előzmények után – szembehelyezkedve az alperes vezetésével – tagadta meg a munkavégzést egy olyan munkáltató tekintetében, amelynek alapfeladata a gyermekeknek, időseknek, szociálisan rászorultaknak a segítése. Összességében meglátása szerint a Kúria az ügy körülményeit úgy mérlegelte, hogy azok sem a közjónak, sem az erkölcsös és gazdaságos célnak nem felelnek meg. „A bizonyítottan közpénzből foglalkoztatott, közfeladatot ellátó intézménynél a munkavégzést szándékosan megtagadó közalkalmazott – korábban magasabb vezetővel – szemben a 3 napi munkamegtagadás miatt alkalmazott rendkívüli felmentést azon okból nyilvánította jogellenessé, hogy felperes nem egyezett bele a képzettségének és végzettségének megfelelő kinevezés-módosításba.”
- [10] Az indítványozó véleménye szerint nem tekinthető a Kúria részéről alkotmányos jogalkalmazásnak, ha olyan jogszabály alkalmazását „végzi el”, amely az adott ügyben nem releváns, jelentőséggel nem bír. Állítása szerint ez alapján téves volt a Kúria azon megállapítása, hogy „eldöntendő kérdés, hogy a családgondozó munkakörre – felperes aláírása és hozzájárulása hiányában – a felek között létrejött-e érvényes kinevezés-módosítás”. „Ez a kérdés ugyanis az I–II. fokú eljárásban sem a keresetnek, sem a fellebbezésnek nem volt tárgya, tehát a felülvizsgálati kérelemben sem lehetett volna kifogásolni”. A bírósági „tiszteséges eljárásához való jog” sérelmét jelenti a jogalkalmazás szabályainak bíróság által való nyilvánvaló megsértése is, az indítványozó megállapítása szerint.
- [11] A közfeladat ellátására tekintettel – érvel az indítványozó – azonban fokozott felelősség terheli a közalkalmazottat, mivel képességeinek és lehetőségeinek megfelelő munkavégzéssel köteles hozzájárulni a közösség gyorsulásához. Az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdése tehát a munkavállaló számára előírja a képesség és lehe-

tóság szerinti munkavégzést, a lehetőséget pedig jelen esetben az indítványozó a felperes munkavállalónak biztosította is. A Kúria ezt a rendelkezést nem vette figyelembe, amikor ettől ellentétes döntést hozott azáltal, hogy a felperesi munkavállaló szándékos munkavégzés megtagadását nem minősítette jogellenesnek.

- [12] Mindezekből a tényekből levonható az a következtetés – összegzi az indítványozó az érveit –, hogy a Kúria közbenső ítélete meghozatalánál alkalmazott mérlegelés nincs összhangban az Alaptörvény 28. cikkében foglaltakkal, és az Alaptörvény XVII. cikk (1) bekezdésében foglaltakkal ellentétben a munkáltatót megillető jogot sem juttatja érvényre.
- [13] 4. Az alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint nem befogadható.
- [14] 4.1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról kell döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt formai természetű, valamint az Abtv. 26–27. §-ban, illetve az Abtv. 29–31. §-ban előírt tartalmi természetű befogadhatósági feltételeknek.
- [15] 4.2. Az alkotmányjogi panasz befogadhatósága formai feltételeinek fennálltára vonatkozó vizsgálata során az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a határidőben előterjesztett alkotmányjogi panasz benyújtásra jogosulttól, azaz az ügy alperesétől származik [Abtv. 51. § (1) bekezdés], és az indítvány határozott kérelmet tartalmaz a megjelölt bírói döntés megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés]. Az eljárás során az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette [Abtv. 27. § b) pont].
- [16] 4.3. Az Alkotmánybíróság a befogadhatóság formai feltételeinek vizsgálatát követően az alkotmányjogi panasznak az Abtv. 27. § a) pontja és 29. §-a szerinti tartalmi követelményeit vizsgálta.
- [17] Az Abtv. 27. § a) pontja értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti.
- [18] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [19] 4.4. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát részben az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésében, a XVII. (1) bekezdésében, továbbá 28. cikkében foglalt szabályok vélt sérelmére alapította. Az Alaptörvény e szabályai azonban nem az Alaptörvényben az indítványozó számára biztosított jogok, így ennek megfelelően vélt sérelmükre alkotmányjogi panasz sem alapítható [elsőként lásd: 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [19], legutóbb megerősítette 3066/2016. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [11] és 3067/2016. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [15]]. Ebből következően az alkotmányjogi panasz ezen részében nem felel meg a befogadhatóság Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontjában foglalt törvényi követelményeknek.
- [20] 5. Az Alkotmánybíróság ezt követően rámutat arra, hogy az Abtv. 27. §-ából következően az Alkotmánybíróság nem tekinthető a bírósági szervezetrendszer egyik felülbírálati fórumának, és valójában e hatásköre is – az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának védelmén keresztül – az Alaptörvény védelmét biztosítja [Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdés]. A rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések ezért önmagukban nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasz előterjesztésére. Ellenkező esetben az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna [lásd: 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]].
- [21] Az Alkotmánybíróság jogköre – a fentiekben hivatkozottak szerint – az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja és az Abtv. 27. §-a értelmében arra terjed ki, hogy kiküszöbölje a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet. Következésképpen a bizonyítékok bírói mérlegelésének, és a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel [lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4] és 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]].
- [22] 5.1. Az indítványozó állítása szerint a Kúria megalapozatlanul foglalt állást abban a kérdésben, hogy a felülvizsgálati eljárásban valójában mi az eldöntendő kérdés, döntése meghozatalakor helytelenül értelmezte, illetve nem vette figyelembe az irányadó törvényi szabályokat, figyelmen kívül hagyott egy korábbi ügyben hozott

érdemi határozatához kapcsolódó jogerő hatást, a döntésnél az adott ügyben nem releváns, jelentőséggel nem bíró jogszabályt alkalmazott, ellenben nem alkalmazta a Nemzeti Hitvallásban foglalt elveket, az ítélet meghozatala során végzett mérlegelése nem volt összhangban az Alaptörvény több rendelkezésével sem.

- [23] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó vélt jogszabálysértésekre irányuló kritikai észrevételei valójában a bizonyítékok bírói mérlegelésével és szakjogi ténymegállapításaival, a vonatkozó jogszabályok alkalmazásával és értelmezésével összefüggésben merültek fel, tehát tartalmilag a kúriai döntés irányának, a bizonyítékok bírói értékelésének, illetve a kúriai eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára irányulnak, amelyre az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza azt is, hogy önmagában az, hogy a Kúria jogértelmezése, az általa a bizonyítékokból és az alkalmazott jogszabályokból levont következtetése nem esik egybe az indítványozó álláspontjával, nem vet fel alkotmányossági problémát.
- [24] A fentiekén túl az Alkotmánybíróság megítélése szerint az indítványozó az alkotmányjogi panaszában – az Alaptörvény I. és XXVIII. cikkének állított sérelme kapcsán – értékelhető alkotmányjogi érvelést nem adott elő, és a bírói döntés érdemével kapcsolatosan sem jelölt meg olyan pontosan körülírt alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne figyelembe venni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [25] 5.2. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósági vizsgálatának eredményeként fentiek alapján arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. és 29. §-aiban megfogalmazott befogadhatósági kritériumoknak nem felel meg. Az Alkotmánybíróság ezért a kérelmet – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (2)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1)–(2) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontjai alapján – visszautasította.

Budapest, 2016. május 23.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2307/2015.

